

www.turkishstudies.net/education

Turkish Studies - Educational Sciences

eISSN: 2667-5609

Research Article / Araştırma Makalesi

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY
Sponsored by IBU

Öğrenciliğe Dönük Tutumun Cinsiyet, Başarı, Çalışma Ortamı ve Sınıf Düzeyleri Açısından İncelenmesi*

Investigation of Attitude Regarding Studentship in Terms of Gender, Success, Working Environment and Class Levels

Gamze Yeşim Göktürk** - M. Yüksel Erdoğan***

Abstract: It is important to determine the variables that will improve the cognitive, affective and social skills of the students in the education process and to organize the educational environments by determining the factors that affect them. Therefore, in this study, it was aimed to examine the attitude towards studentship, which is thought to affect students' academic skills, in terms of gender, achievement, work environment and grade levels. The research was carried out in relational scanning model and the universe of the research is all high school students in Küçükçekmece district of Istanbul. In the study, three schools at lower, middle and upper socio-economic levels were randomly determined through cluster sampling. The purpose of the research was explained to the students and the scales were applied to 562 students who volunteered to participate in the study. The average success of the students was 82.30, and the average age was 16.51. Student Orientation Scale was used in the study. The scale has four sub-dimensions: Developmental, Value (Meaning), Barrier and Uncertainty. An information form was also prepared to measure the demographic characteristics of the students. In the analysis of the data, t test was used to test the significance of the difference between the means of two groups, and one-way analysis of variance was used for the significance of the difference between the means of more than two groups. In general, women have more positive attitudes towards students than men and students with a working environment at home than students without a working environment. On the other hand, it was observed that students with high achievement level had higher attitudes towards students than those with low achievement levels, and 10th grade students compared to other grade levels. The obtained findings were discussed, interpreted in general terms and recommendations were made.

* Bu araştırmanın özeti 8. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Kongresinde sözlü olarak sunulmuştur. Araştırmada ölçme araçlarının uygulanması, verilerin toplanması için gerekli olan etik ve uygulama izinleri alınmıştır (18.08.2020 tarih/E.4141).

** Uzm. Psk., Sakarya Üniversitesi Eğitim Araştırma Hastanesi
Uzm. Psk., Sakarya University Training and Research Hospital
ORCID 0000-0002-8533-0417
gamzegokturk@gmail.com

*** Doç. Dr., Sebahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü
Assoc.Prof., Sebahattin Zaim University, Faculty of Education, Department of Special Education
ORCID 0000-0001-6403-5630
myerdogdu@gmail.com

Cite as/ Atıf: Göktürk, G. Y. & Erdoğan, M. Y. (2020). Öğrenciliğe dönük tutumun cinsiyet, başarı, çalışma ortamı ve sınıf düzeyleri açısından incelenmesi. *Turkish Studies - Education*, 15(6), 4211-4226.
<https://dx.doi.org/10.47423/TurkishStudies.46826>

Received/Geliş: 09 October/Ekim 2020

Accepted/Kabul: 24 December/Aralık 2020

Copyright © INTAC LTD, Turkey

Checked by plagiarism software

Published/Yayın: 25 December/Aralık 2020

CC BY-NC 4.0

Structured Abstract: Attitude is the tendency of emotional readiness to show others his/her negative or positive feelings, thoughts and behaviours (Eagly and Chaiken, 2007; Papanastasiou, 2002). Since education is roughly defined as the process of helping the individual gain terminal behaviour (Ertürk, 1982), it is essential to know about attitudes in order to help students gain or change behaviours. It is a known fact that attitudes play a great role on students' cognitive and affective behaviours especially at schools. One of these attitudes is the attitude towards studentship, for sure. Attitude towards studentship is defined as the student's tendency to fulfill the duties and responsibilities expected from him/her (Erdoğan, 2020). It is very important to suggest the level of this tendency and determine the related variables in order to give the student intended goals. When students have positive attitudes towards studentship, it is expected that behaviours like being successful, having greater motivation for learning are easier to be observed. Upon a general review in literature, no study has been found on the effects of negative or positive attitudes towards studentship on academic development. It is observed that if students are willing to participate in educational activities, their academic competence (Skinner et al., 1998) and motivation towards lessons (Parsons and Taylor, 2011) increase, their communication within the school changes in a positive way and they listen to the teacher more carefully (Appleton et al., 2008). Research findings show that when students are willing to participate, they are more involved in class discussions, ask more questions (Hıdıroğlu, 2014), are highly motivated in learning (Patrick and Yoon, 2004). This study proves to be significant in determining the variables which have the potential to affect students' attitudes towards studentship, creating awareness on the attitude towards studentship and providing a basis for new research on this subject. As a result, this study investigates for answers to the question 'is there a significant difference between the groups in terms of the effect of students' attitude towards studentship on gender, the state of having a study room, success and class levels?'

Method: The universe of this study is all high school students in Küçükçekmece district of İstanbul. Three schools from low, medium and high socio-economic levels were randomly selected through cluster sampling. Students were informed about the aim of the research and the scales were carried out by 562 voluntary students. The success average of the students was 82,30 and the average age was 16,51. An information form and Attitude Scale Regarding Studentship (ASRS) consisting of developmental, value (meaning), barrier and uncertainty sub-dimensions were applied to the students. For data analysis, t-test was used in order to test the significance of the difference between the two groups and one-way analysis of variance was used for more than two groups.

Results and Discussion: According to the findings of the research, the total scores of attitude scale regarding studentship and openness to development show that women have higher attitudes towards learning compared to men. There is no significant difference between the groups in terms of scores from sub dimensions of value (meaning), barrier and uncertainty. The attitudes towards studentship is more positive in the students who have study rooms considering the total score of the scale and all the four sub dimension scales. According to the total scores from Attitude Scale regarding Studentship (ASRS) and all the four sub dimension scales, students who have higher success levels have more positive attitudes towards studentship. Finally, the total scores from ASRS are higher in 10th grade students than the scores from developmental and value (meaning) sub dimensions. Uncertainty and barrier sub dimension scores have no significant difference in terms of students' class levels.

According to the research findings, female students have higher attitude levels towards studentship compared to male students. As there may be many possible reasons for this, the main reasons are thought to be the cultural values and gender roles. It is considered that female students have higher scores in attitude towards studentship because of the factors such as worries of girls to get married at an early age in the case of not attending school, parental pressures on girls to have more responsibility for housework, the image of having more freedom if they have a good education and better job opportunities, the efforts of nongovernmental organizations for sending girls to school. Students who have a study room have more positive attitudes towards studentship. It is considered that having a study room helps students feel studentship deeply and try to fulfill the responsibilities and duties of studentship being more aware of it. Researches reveal that students who have study rooms are more willing to study and have study habits (Özcan, 2006). According to two different studies performed by Memiş (2005) and Özcan (2006), it is also observed that students having study rooms have more habits towards studying. Research findings suggest that students who have positive attitudes towards studentship are also academically successful ones as regard to the total scores from ASRS and sub dimensions. It is an expected result that students who are aware of the responsibilities and duties of studentship and are willing to fulfill these responsibilities would become academically successful ones. This finding emphasizes

the importance of positive attitude towards studentship in academic success. Although there is no study on the correlation between attitude towards studentship and school success, Çetinkaya et al. (2019) present that students having a positive attitude towards studentship perceive themselves as successful and Aktepe and Dilmaç (2015) suggest that there is a positive correlation between attitude towards school and success. While scores from attitude towards school are generally lower in the first and last year of high school, it is observed that positive attitudes are higher in the middle years. It is thought that in the first years of high school, students have problems such as adapting and getting used to the new environment, adolescence, etc. while in the last year they suffer from burnout, preparation to the university exams, becoming an adult and worries about fulfilling the duties and responsibilities of this period, which all may be the reason for low positive attitudes towards studentship.

Conclusion and recommendations: The absence of measurement tools for measuring attitude towards studentship is the reason for limited studies on this issue. This study sets forth the differentiation of attitude towards studentship according to variables like success, gender, class level and the existence of a study environment, which reveals the strength of this study. However, investigating a limited number of variables, not having enough number of studies to support our findings and working with a limited number of students in a certain region can be pointed as the weakness of this study. Research findings have suggested that a positive attitude towards studentship may have a positive impact on students' improvement. Therefore, it can be proposed that studies which reveal the correlation between attitude towards studentship and different variables may be carried out and similar studies with different class levels and sample groups may be planned. Finally, care should be taken in generalizing the research findings because this study was carried out in a certain region on a limited number of students.

Keywords: Educational psychology, attitude, attitude towards studentship, academic success

Öz: Eğitim sürecinde öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve sosyal becerilerini geliştirecek değişkenlerin iyi belirlenmesi ve bunları etkileyen faktörlerin belirlenerek eğitim ortamlarının düzenlenmesi önemli görülmektedir. Bu nedenle bu araştırmada öğrencilerin özellikle akademik becerilerini etkilediği düşünülen öğrenciliğe dönük tutumun cinsiyet, başarı, çalışma ortamı ve sınıf düzeyleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma ilişkisel tarama modelinde gerçekleştirilmiş olup, araştırmanın evreni İstanbul ili Küçükçekmece ilçe sınırlarındaki tüm lise öğrencileridir. Araştırma da küme örnekleme yoluyla alt orta ve üst sosyo-ekonomik düzeyde bulunan üç okul random olarak belirlenmiştir. Öğrencilere araştırmanın amacı anlatılmış ve ölçekler araştırmaya katılmaya gönüllü 562 öğrenciye uygulanmıştır. Öğrencilerin başarı ortalaması 82,30, yaş ortalaması da 16,51 olarak ölçülmüştür. Araştırmada Öğrenciliğe Dönük Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin Gelişmeye Dönük, Değer (Anlam), Engel ve Belirsizlik olmak üzere dört alt boyutu bulunmaktadır. Öğrencilerin demografik özelliklerini ölçmek amacıyla da bilgi formu hazırlanmıştır. Verilerin analizinde iki grup ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığını test etmek için t testi, ikiden fazla grup ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığı içinde tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Genel olarak kadınların erkeklere, evde çalışma ortamı bulunan öğrencilerin çalışma ortamı bulunmayan öğrencilere göre öğrenciliğe dönük tutumları daha olumludur. Bununla birlikte başarı düzeyi yüksek olan öğrencilerin başarı düzeyi düşük olanlara, 10. Sınıfların ise diğer sınıf düzeylerine göre öğrenciliğe dönük tutumlarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Elde edilen bulgular genel hatlarıyla tartışılarak yorumlanmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Eğitim psikolojisi, tutum, öğrenciliğe dönük tutum, akademik başarı

Giriş

Tutum, insanların olumlu ya da olumsuz duygu düşünce ve davranışlarını çevresinde bulunan kişilere gösterme konusundaki duygusal hazır oluş eğilimi (Eagly & Chaiken, 2007; Papanastasiou, 2002), insanlara ya da nesnelere yönelik olumlu ya da olumsuz olarak yüklenen anlam, herhangi bir şey konusunda var olan hislerdir (Robbins, 1994). Tutumların fikirlerden oluşan bilişsel, duygulardan oluşan duyuşsal ve harekete geçmek için hazır olmayı içeren davranışsal olmak üzere üç boyutu bulunmaktadır (Gagne, 1985; İnceoğlu, 2011; Morgan, 1998; Silah, 2000).

Tutumların doğrudan gözlenmesi söz konusu olmamakla birlikte tutumlar davranışlardan kestirilebilir (Kağıtçıbaşı, 2006; Morgan, 1988) çünkü tutumların davranışların oluşumu üzerinde ciddi etkileri bulunmaktadır. Özellikle tutumun derecesi ve yoğunluğu davranışını etkilemekte ve bunun sonucu olarak davranışlar ortaya çıkabilmektedir (Özgüven,1994). Tutumların öğrenme ile kazanılması (Başaran, 1982; Freedman vd., 1998; Ülgen, 1997) ve değiştirilebilir olması (Kağıtçıbaşı, 2006; Şerif, 1996) bireylerin tutumlarının belirlenmesinin önemini artırmaktadır. Çünkü davranışın belirleyicilerinden birinin de tutum olması bu eğilimlerin ortaya çıkarılmasını önemli kılmaktadır.

Eğitim kabaca bireyde istendik davranış kazandırma süreci olarak (Özden, 2014) tanımlandığına göre öğrencilere davranış kazandırma ya da değiştirme de tutumlarının bilinmesi önem arz etmektedir. Eğitim, öğrenmeler yoluyla bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlarda gerçekleşmektedir (Etlioğlu, 2019). Ve özellikle okullarda öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal unsurlarının temelinde tutumların etkili olduğu bilinen bir gerçektir. Bu tutumlardan biri de kuşkusuz öğrenciliğe dönük tutumdur. Öğrenci, genel olarak öğrenim görmek amacıyla ders alan bir öğretim kurumunda okuyan kimse (TDK; 2020) olarak tanımlanmaktadır. Öğrencilik ise daha az bir gayretle daha fazla başarılı olma ve eğitim kademelerinde ilerleme isteği ile ortaya çıkan davranış biçimleri olarak ifade edilir (Graber, 1991). Öğrenciliğe dönük tutum da öğrenciden beklenen görev ve sorumlulukları gerçekleştirme konusunda öğrencinin sahip olduğu eğilim olarak tanımlanır(Erdoğan, 2020). Bu eğilimin düzeyinin ortaya konulması ve bununla ilişkili değişkenlerin belirlenmesi öğrencide amaçlanan hedeflerin kazandırılmasında oldukça önemlidir. Çünkü öğrencilerin öğrenciliğe dönük tutumlarının olumlu olması durumunda öğrencilerin başarılı olma, öğrenmeye dönük daha yüksek motivasyona sahip olma gibi davranışların daha kolaylıkla ortaya çıkması beklenir.

Literatüre genel olarak bakıldığında öğrenciliğe dönük tutumlarının olumlu ya da olumsuz olmasının akademik gelişim üzerindeki doğrudan etkisini konu alan bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bununla birlikte öğrencilerin eğitim etkinliklerine katılma isteklerinin olması durumunda onların akademik yeterliliği (Skinner vd.. 1998), derslere yönelik motivasyonları (Parsons & Taylor, 2011) artmakta okul içi iletişimleri olumlu yönde değiştirirken, dersleri daha dikkatli dinledikleri (Appleton vd., 2008) gözlenmektedir. Öğrencinin katılım isteklerinin olması durumunda sınıf içi tartışmalara daha fazla yer aldıkları, daha çok soru sordukları (Hıdıroğlu; 2014), öğrenmeye dönük daha üst düzeyde motive oldukları (Patrick & Yoon, 2004) araştırma bulgularıyla ortaya konulmaktadır. Benzer şekilde öğrencilerin okula dönük tutumlarının da olumlu olması durumunda öğrencilerin okula daha az devamsızlık yaptıkları (Adıgüzel & Karadaş, 2012), sınıf atmosferini daha olumlu algıladıkları (İlhan, 2015), daha hızlı ve daha üst düzeyde öğrenme gerçekleştirdikleri (Bloom, 1995), akademik olarak daha başarılı oldukları (İllich,1985), ebeveynlerin eğitim düzeyleri ile çocuklarının okula dönük tutumları arasında ilişki olduğu (Marks, 1998) gözlenmektedir. Bununla birlikte öğrencilerin okula dönük tutumları ile ailelerinin gelir düzeyleri arasında bir ilişki olmadığı (Isherwood & Hammah, 1981) ve okula dönük olumsuz tutuma sahip olanların suç işleme eğilimlerinin daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Bununla birlikte araştırma sonuçlarına bakıldığında öğretmenlerin öğrencilerinin başarılı olacağına dönük olumlu tutuma sahip olması durumunda öğrenci başarılarının arttığı (Tobin vd. 1987), Matematik (Whicker vd., 1997) ve sosyal bilgiler (Güven, 2008) derslerine dönük olumlu tutumun öğrenme gücünü ve başarıyı artırdığı, üniversite başarısında en önemli faktörün öğrenme ortamına yönelik olumlu tutumun olduğu (Karagiannopoulou & Christodoulides, 2005) gözlenmektedir.

Öğrenciliğe dönük tutumların kuşkusuz birçok farklı değişkenden etkilenmesi beklenir. Özellikle eğitim öğretim etkinliklerine dönük olumlu tutumların gelişimi öğrencilerin akademik olarak daha başarılı olmalarını gerektirir. Akademik başarı öğrencinin her ders için kazanması beklenen becerilerin ne kadarına sahip olduğu (James, 2006) olarak tanımlanırken, Grund ve Grote (2004) göre okul dışında da bireylerin sosyal becerilerdeki performansı da akademik başarının

göstergelerindedir. Akademik başarıyı etkileyen cinsiyet (Liu ve Lynn, 2015) duyuşsal ve davranışsal beklentiler (Underwood, 2011), öğrencilerin karakter özellikleri (Carvalho, 2016) gibi bireysel özellikler, anne baba çocuk ilişkileri (Azumah ve ark. 2018; Wilder, 2014) gibi çevresel faktörler etkilidir. Bununla birlikte öğrencilerin okula ve öğretmenlerine dönük tutumlarının olumlu olması (Gwilliam, & Betz, 2001; Klem & Connell, 2004; McCormick vd., 2017) onların başarıları üzerinde belirleyici rol oynamaktadır.

Öğrencilerin öğrenciliğe dönük tutumlarının belirleyicilerinden birinin de cinsiyet faktörünün olduğu düşünülmektedir. Cinsiyet; kadın ve erkeğin toplum içindeki görev ve sorumlulukları, toplumun onları nasıl algıladığı, onlardan beklentileri, onlara dönük değer ve yargılarıdır (Dökmen, 2004; Staggenborg, 1998). Cinsiyet rolü ise bireyin kendini kadınsı ya da erkeksi olarak algılaması (Huston-Stein & Welch, 1995), toplum içinde kendisinden beklenen sorumluluk ile rolleri tutum ve davranışlarıdır (Sharpe & Heppner, 1991). Bu beklenti ve algılar çocuk yetiştirme tarzları sonucu cinsiyet faktörünün eğitim- öğretim etkinliklerinin amaçlara ulaşmasında belirleyici rol oynadığı düşünülmektedir. Yapılan çalışmalarda kızların okula dönük tutum ölçeği puanlarının erkeklerden daha yüksek olduğu görülmektedir (Adıgüzel & Culha, 2016; Sözbilir vd., 2010).

Öğrencilerin çalışma ortamına sahip olmaları ve sınıf düzeyleri de öğrenciliğe dönük tutum ile ilişkili olduğu varsayılabilir. Öğrencilerin kendilerine ait çalışma odası ve çalışma materyallerine sahip olması öğrenmeye bu vesile ile öğrenciliğe dönük olumlu tutumu artırması beklenmektedir. Şeker vd. (2004) tarafından yapılan bir çalışmada ders çalışma ortamının başarı üzerinde bir etkisinin olduğunu ortaya koymuştur. Bununla birlikte sınıf düzeylerinin de eğitim öğretim etkinliklerinde belirleyici bir rol oynadığı ifade edilebilir. Yapılan çalışmalarda sınıf düzeyi arttıkça okula (Çetinkaya vd., 2019) ve derslere dönük olumlu tutumun azaldığı (Yenilmez & Özbey, 2006; Yenilmez & Özabacı, 2003) gözlenmektedir.

Literatüre genel olarak bakıldığında öğrenciliğe dönük tutumun akademik başarı, cinsiyet, sınıf düzeyi ve çalışma ortamına göre farklılaşma durumunu ortaya koyan araştırmalara rastlanılmamıştır. Kuşkusuz eğitim için belirlenen hedeflerin gerçekleştirilmesi, eğitim adına yapılan yatırımların amaca ulaşması toplumların gelişimi ve nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda geleceğin teminatı olan gençlerin öğrencilik döneminde kendilerinden beklenen görev ve sorumlulukları yerine getirmeleri beklenir. Bu beklentinin gerçekleşmesinde öğrencilerin öğrenciliğe dönük tutumlarının olumlu olması gerekmektedir. Yapılan bu çalışma ile öğrencilerin öğrenciliğe dönük tutumlarını etkileme olasılığı olan değişkenlerin belirlenmesi, öğrenciliğe dönük tutum üzerinde farkındalık oluşturulması ve bu konu da yeni araştırmaların oluşumuna zemin hazırlanması bu araştırmanın önemini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak bu araştırma ile öğrencilerin öğrenciliğe dönük tutumlarının cinsiyete, çalışma ortamına sahip olma durumuna, başarı ve sınıf düzeyine göre gruplar arasında anlamlı farklıklar var mıdır? Sorusuna cevaplar aranmıştır.

Yöntem

Araştırma deseni

Bu araştırmada öğrenciliğe dönük tutumun bazı değişkenlere göre gruplar arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığının ortaya konulması amaçlandığından bu çalışma nicel araştırma yöntemlerinden korelasyonel modelde gerçekleştirilmiştir.

Katılımcılar

Araştırmanın evreni İstanbul Küçükçekmece ilçe sınırlarındaki tüm lise öğrencileridir. Araştırma da küme örnekleme yoluyla alt orta ve üst sosyo-ekonomik düzeyde bulunan üç okul random olarak belirlenmiştir. Öğrencilere araştırmanın amacı anlatılmış ve ölçekler araştırmaya katılmaya gönüllü 562 öğrenciye uygulanmıştır. Öğrencilerin 328'i (% 58) kadın, 234'ü (% 42)

erkektir. Öğrencilerin 142'si (%25) Lise 1, 162'si (% 29) Lise 2, 178'i (%32) Lise 3, 80'ni (% 14) ise lise 4. Sınıf öğrencileridir. Öğrencilerin genel başarı ortalaması 82,30, yaş ortalaması da 16,51 olarak ölçülmüştür.

Veri toplama araçları

Araştırmada kullanılan Öğrenciliğe Dönük Tutum Ölçeği Erdoğan (2020) tarafından geliştirilmiş 20 maddeli bir ölçme aracıdır. Ölçek; öğrenciliği bir ilerleme ve öğrenme süreci olarak değerlendiren "Gelişmeye Dönük", öğrencilik sürecine verilen önemi ve ona yüklenen olumlu duyguları ölçen "Değer (Anlam)", öğrenciliği ilerleme yönünden bir sorun olarak gören "Engel" ve öğrencilik sürecinin kazanımlarına dönük kararsızlığı ölçen "Belirsizlik" olmak üzere 4 alt ölçekten oluşmaktadır. Ölçekte bazı maddeler (2,7,8 ve 11) ters puanlandığında öğrenciliğe dönük tutuma yönelik toplam puan elde edilmekte elde edilen puanların yüksekliği öğrenciliğe dönük olumlu tutumun varlığını ortaya koymaktadır.

Ölçeğin geçerlilik çalışması için açıklayıcı (AFA) ve doğrulayıcı faktör (DFA) analizleri yapılmış, AFA sonucunda 20 maddenin toplamda açıkladığı varyans % 64'tür. Faktörlerin öz değerleri ve açıkladığı varyans değerleri sırayla birinci faktör için 7.35 ve % 36.7, ikinci faktör için 2.22 ve % 11.10, üçüncü faktör için 1.48 ve % 9.39 son olarak dördüncü faktör için 1.04 ve 7.20 olarak ölçülmüştür. Döndürme sonrasında birinci faktörün sekiz, ikinci faktörün sekiz, üç ve dördüncü faktörün ikişer maddeden oluştuğu gözlenmektedir. Ölçeğin DFA sonuçlarının Uyum indeks değerine bakıldığında RMSEA=0.06, SRMR=0.07, CFI=0.92, GFI=0.90, AGFI=0.88, NFI=0.91 ve IFI=0.92'dir. Elde edilen DFA sonuçlarına bütün olarak bakıldığında tüm uyum indekslerinin iyi olduğu görülmektedir. Öğrenciliğe dönük tutum ölçeğinin güvenilirlik çalışması için alt testlerin ve toplam ölçek puanlarının Cronbach Alpha değerleri hesaplanmıştır. Buna göre alt testlerin Cronbach Alpha değeri sırasıyla gelişmeye dönük .89, anlam .84, engel .72, belirsizlik .71 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin tamamına ait Alpha değeri ise .90 olarak ölçülmüştür.

Ölçeğin bu araştırma ile hesaplanan Cronbach alpha değerleri gelişmeye açıklık için .82, anlam (değer) için .85, engel için .80 ve belirsizlik için .88 olarak hesaplanmıştır. Araştırmada öğrencilerin demografik bilgilerini ölçmek amacıyla araştırmacı tarafından bilgi formu geliştirilmiştir.

İşlem ve verilerin analizi

Araştırmada ölçme araçlarının uygulanması, verilerin toplanması için gerekli olan etik ve uygulama izinleri alınmıştır (18.08.2020 tarih/E.4141). Araştırmaya alınan öğrenciler çalışmanın başlangıcında araştırmanın amacı konusunda bilgilendirilmiş ölçme araçlarına yanıt verme konusunda istekli olan öğrenciler araştırmaya dâhil edilmiştir. Öğrencilerin ölçme araçlarına yaklaşık 20 dakikada cevap verdikleri gözlenmiştir. Ölçme araçları 578 öğrenciye uygulanmış ancak 16 öğrencinin ölçme araçlarına geliş güzel yanıtlar vermesi ya da tüm sorulara yanıtlar vermemesi gibi nedenlerle bu öğrencilerin kâğıtları değerlendirmeye alınmamıştır.

Araştırmada verilerin analizine geçmeden önce öğrenciliğe dönük tutum ölçeğinin normallik testi yapılmış elde edilen Kolmogorov-Smirnov istatistik değerine (.034, >.05) göre dağılımın normallik varsayımını karşıladığı görülmüştür. Bu nedenle araştırmada veri analizi için parametrik testler uygulanmış, iki grup ortalaması arasındaki farkın anlamlılığı t testi, ikiden fazla grup ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığı içinde tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

Bulgular

Öğrenciliğe dönük tutum ölçeği ve alt ölçeklerinin cinsiyete göre t testi sonuçlarına Tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1: Öğrencilerin öğrenciliğe dönük tutum puanlarının cinsiyete göre t testi sonuçları

Ölçekler	Değişken	N	$\bar{X}\pm S$	sd	t	p
Gelişmeye açıklık	Kadın	261	31,04±6,92	840	3,44	,001
	Erkek	301	29,24±7,53			
Değer(Anlam)	Kadın	261	24,22±7,74	841	1,67	,094
	Erkek	301	23,86±8,50			
Engel	Kadın	261	6,88±1,96	841	1,75	,080
	Erkek	301	6,64±2,10			
Belirsizlik	Kadın	261	6,62±1,93	841	1,13	,294
	Erkek	301	6,46±2,00			
Toplam puan	Kadın	261	68,75±14,32	840	2,96	,003
	Erkek	301	65,67±15,81			

Tablo-1’de görüldüğü gibi öğrencilerin öğrenciliğe dönük tutum ölçeği alt ölçeklerinden gelişmeye açıklık tutum ölçeği puanları cinsiyete göre anlamlı farklılıklar göstermektedir [t(840)=3,44, p<.01]. Kadın öğrencilerin gelişmeye açıklık ölçek puanları (\bar{x} =31,00) erkek öğrencilere göre (\bar{x} =29,24) daha yüksektir. Diğer bir ifade ile kadın öğrenciler öğrenciliği erkek öğrencilere göre daha çok gelişmeye açıklık olarak algılamaktadırlar.

Öğrencilerin öğrenciliğe dönük tutum ölçeği toplam puanları cinsiyete göre anlamlı farklılıklar göstermektedir [t(840)=2,96, p<.01]. Kadın öğrencilerin öğrenciliğe dönük tutum puanları (\bar{x} =68,75) erkek öğrencilere göre (\bar{x} =65,67) daha yüksektir.

Öğrenciliğe dönük değer, engel ve belirsizlik alt ölçeklerinden elde edilen puanlar arasında cinsiyet değişkenine göre gözlemlenen farklar ise anlamlı bulunmamıştır.

Öğrencilik ve alt ölçeklerinin öğrencilerin çalışma ortamına sahip olma durumlarına göre t testi sonuçlarına Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2: Öğrencilerin öğrenciliğe dönük tutum puanlarının çalışma ortamına sahip olma durumuna göre t testi sonuçları

Ölçekler	Çalışma ortamı	N	$\bar{X}\pm S$	sd	t	p
Gelişmeye açıklık	Var	402	31,11±6,63	836	8,00	,000
	Yok	160	25,92±8,53			
Değer(Anlam)	Var	402	24,17±7,86	837	2,28	,005
	Yok	160	22,05±9,14			
Engel	Var	402	6,35±2,00	837	2,70	,007
	Yok	160	6,86±2,11			
Belirsizlik	Var	402	6,32±1,96	837	2,56	,010
	Yok	160	6,61±1,96			
Toplam puan	Var	402	68,79±14,09	836	6,04	,000
	Yok	160	60,49±17,77			

Tablo-2’de görüldüğü gibi öğrencilerin öğrenciliğe dönük tutum ölçeği alt ölçeklerinden gelişmeye açıklık tutum ölçeği puanları çalışma odasının varlığına göre anlamlı farklılıklar göstermektedir [t(836)=8,00, p<.01]. Çalışma ortamı bulunan öğrencilerin gelişmeye açıklık ölçek puanları (\bar{x} =31,11) olmayanlara göre (\bar{x} =29,24) daha yüksektir. Diğer bir ifade ile çalışma ortamı bulunanlar öğrenciliği, daha çok gelişmeye açık olarak algılamaktadırlar.

Öğrencilerin öğrenciliğe dönük tutum ölçeği alt ölçeklerinden değer tutum ölçeği puanları çalışma odasının varlığına göre anlamlı farklılıklar göstermektedir [t(837)=2,28, p<.01]. Çalışma ortamı bulunan öğrencilerin değer ölçek puanları (\bar{x} =24,17) olmayanlara göre (\bar{x} =22,05) daha

yüksektir. Diğer bir ifade ile çalışma ortamı bulunanların öğrenciliğe daha çok olumlu anlam yüklemektedirler.

Öğrencilerin öğrenciliğe dönük tutum ölçeği alt ölçeklerinden engel ölçeği puanları çalışma odasının varlığına göre anlamlı farklılıklar göstermektedir [$t(837)=2,70, p<.01$]. Çalışma ortamı bulunmayan öğrencilerin engel ölçek puanları ($\bar{x}=6,86$) olanlara göre ($\bar{x}=6,35$) daha yüksektir. Diğer bir ifade ile çalışma ortamı bulunmayanlar öğrenciliği bir engel olarak algılamaktadırlar.

Öğrencilerin öğrenciliğe dönük tutum ölçeği alt ölçeklerinden belirsizlik ölçeği puanları çalışma odasının varlığına göre anlamlı farklılıklar göstermektedir [$t(837)=2,56, p<.01$]. Çalışma ortamı bulunmayan öğrencilerin belirsizlik ölçek puanları ($\bar{x}=6,61$) olanlara göre ($\bar{x}=6,32$) daha yüksektir. Diğer bir ifade ile çalışma ortamı bulunmayanlar öğrenciliği bir belirsizlik olarak algılamaktadırlar.

Öğrencilerin öğrenciliğe dönük tutum ölçeği toplam ölçek puanları çalışma odasının varlığına göre anlamlı farklılıklar göstermektedir [$t(836)=6,04, p<.01$]. Çalışma ortamı bulunan öğrencilerin öğrenciliğe dönük ölçek puanları ($\bar{x}=68,79$) olmayanlara göre ($\bar{x}=60,49$) daha yüksektir.

Öğrencilerin öğrenciliğe dönük tutum ölçeği puanlarının öğrencilerin başarı durumlarına göre farklılaşma durumunu ortaya koymak amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin öğrenciliğe dönük tutum puanlarının başarı durumuna göre tek yönlü varyans analizi sonuçları

Ölçek	Not	N	$\bar{X} \pm S$	V. K.	K.T.	Sd	K.O.	f	p
Gelişme	100-85	177	30,89±6,1	G.A	993,22	3	331,07	6,43	,000
	84-70	183	30,52±6,4	G.İ.	42993,68	835	51,48		
	69-50	107	30,22±7,1		43986,91	838			
	50 +	95	24,60±7,5	Toplam					
Değer	100-85	177	24,88±7,2	G.A	331,86	3	110,62	5,67	,000
	84-70	183	24,21±6,4	G.İ.	55064,09	836	65,86		
	69-50	107	23,40±7,3		55395,95	839			
	50 +	95	20,12±7,4	Toplam					
Engel	100-85	177	5,12±6,5	G.A	74,13	3	24,71	6,10	,000
	84-70	183	6,52±8,1	G.İ.	3385,79	836	4,05		
	69-50	107	6,71±7,5		3459,92	839			
	50 +	95	7,78±7,0	Toplam					
Belirsizlik	100-85	177	5,33±6,8	G.A	80,74	3	26,91	7,12	,000
	84-70	183	6,35±7,2	G.İ.	3156,94	836	3,77		
	69-50	107	6,54±7,6		3237,69	839			
	50 +	95	6,88±7,5	Toplam					
Toplam	100-85	177	68,1±14,2	G.A	3822,16	3	1274,0	5,62	,000
	84-70	183	68,0±14,6	G.İ.	187567,55	835	224,62		
	69-50	107	66,6±14,6		191389,79	838			
	50 +	95	56,7±14,9	Toplam					

Analiz sonuçlarına göre gelişmeye açıklık ölçeği puanları öğrencilerin başarı durumlarına göre anlamlı farklılıklar göstermektedir [$f(3-835)=6,43, p<.01$]. Başarı puanları 100-85 arasında olanların gelişmeye açıklık puanları ($\bar{x}=30,89$), 84-70 arasında olanların ($\bar{x}=30,52$), 69-50 arasında olanların ($\bar{x}=30,22$) 50 ve altında olanların ($\bar{x}=24,60$) olarak ölçülmüştür. Gruplar arasındaki farkın

anlamlılığı için yapılan Scheffe testi sonucuna göre başarı düzeyleri 50 ve üstünde olanların 50 ve altında olanlara göre öğrenciliği gelişmeye açık olarak algıladıkları görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre değer ölçeği puanları öğrencilerin başarı durumlarına göre anlamlı farklılıklar göstermektedir [$f(3-836)=5,67, p<.01$]. Başarı puanları 100-85 arasında olanların değer alt ölçek puanları ($\bar{x}=24,88$), 84-70 arasında olanların ($\bar{x}=24,21$), 69-50 arasında olanların ($\bar{x}=24,40$) 50 ve altında olanların ($\bar{x}=20,12$) olarak ölçülmüştür. Gruplar arasındaki farkın anlamlılığı için yapılan Scheffe testi sonucuna göre başarı düzeyleri 50 ve üstünde olanların 50 ve altında olanlara göre öğrenciliği daha fazla değer verdikleri, anlam yükledikleri görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre engel alt ölçeği puanları öğrencilerin başarı durumlarına göre anlamlı farklılıklar göstermektedir [$f(3-836)=6,10, p<.01$]. Başarı puanları 100-85 arasında olanların engel alt ölçek puanları ($\bar{x}=5,12$), 84-70 arasında olanların ($\bar{x}=6,52$), 69-50 arasında olanların ($\bar{x}=6,71$) 50 ve altında olanların ($\bar{x}=7,78$) olarak ölçülmüştür. Gruplar arasındaki farkın anlamlılığı için yapılan Scheffe testi sonucuna göre başarı düzeyleri 50 ve altında olanların 50 ve üstünde olanlara göre öğrenciliği engel olarak algıladıkları gözlenmektedir.

Analiz sonuçlarına göre belirsizlik alt ölçeği puanları öğrencilerin başarı durumlarına göre anlamlı farklılıklar göstermektedir [$f(3-836)=7,12, p<.01$]. Başarı puanları 100-85 arasında olanların belirsizlik alt ölçek puanları ($\bar{x}=5,33$), 84-70 arasında olanların ($\bar{x}=6,35$), 69-50 arasında olanların ($\bar{x}=6,54$) 50 ve altında olanların ($\bar{x}=6,88$) olarak ölçülmüştür. Gruplar arasındaki farkın anlamlılığı için yapılan Scheffe testi sonucuna göre başarı düzeyleri 50 ve altında olanların 50 ve üstünde olanlara göre öğrenciliği belirsizlik olarak algıladıkları gözlenmektedir.

Analiz sonuçlarına göre öğrenciliğe dönük tutum ölçeği puanları öğrencilerin başarı durumlarına göre anlamlı farklılıklar göstermektedir [$f(3-835)=5,62, p<.01$]. Başarı puanları 100-85 arasında olanların öğrencilik toplam ölçek puanları ($\bar{x}=68,12$), 84-70 arasında olanların ($\bar{x}=68,00$), 69-50 arasında olanların ($\bar{x}=66,66$) 50 ve altında olanların ($\bar{x}=54,71$) olarak ölçülmüştür. Gruplar arasındaki farkın anlamlılığı için yapılan Scheffe testi sonucuna göre başarı düzeyleri 50 ve üstünde olanların 50 ve altında olanlara göre öğrenciliğe dönük olarak daha olumlu tutum sahip oldukları görülmektedir.

Öğrencilerin öğrenciliğe dönük tutum ölçeği puanlarının öğrencilerin sınıf düzeyine göre farklılaşma durumunu ortaya koymak amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına Tablo 4'te yer verilmiştir.

Tablo 4: Öğrencilerin öğrenciliğe dönük tutum puanlarının sınıf düzeyine göre tek yönlü varyans analizi sonuçları

Ölçek	Sınıf	N	$\bar{X} \pm S$	V.K.	K.T.	sd	K.O.	f	p
Gelişmeye açıklık	9.sınıf	123	30,00±7,1	G.A	764,2	3	254,74	4,90	,002
	10.sınıf	153	31,52±7,4	G.İ.	43361,9	835	51,930		
	11.sınıf	178	30,22±7,1	Toplam	44126,2	838			
	12.sınıf	108	28,60±7,5						
Değerler	9.sınıf	123	22,73±7,7	G.A	1769,1	3	589,7	9,19	,000
	10.sınıf	153	25,64±8,1	G.İ.	53619,2	836	64,1		
	11.sınıf	178	23,69±8,4	Toplam	55388,4	839			
	12.sınıf	108	22,50±7,6						
Engel	9.sınıf	123	6,75±6,4	G.A	3,2	3	1,0	,264	,851
	10.sınıf	153	6,85±7,3	G.İ.	3450,1	836	4,1		
	11.sınıf	178	6,71±7,0	Toplam	3453,3	839			
	12.sınıf	108	7,78±7,7						
Belirsizlik	9.sınıf	123	6,55±7,8	G.A	36,5	3	12,1	1.62	.089
	10.sınıf	153	6,33±7,4	G.İ.	3223,2	836	3,8		
	11.sınıf	178	6,68±7,4	Toplam	3259,7	839			
	12.sınıf	108	6,31±7,5						
Toplam	9.sınıf	123	65,3±14,2	G.A	5675,3	3	1891,7	8,52	,000
	10.sınıf	153	70,0±14,6	G.İ.	185251,5	835	221,8		
	11.sınıf	178	67,3±14,6	Toplam	190926,9	838			
	12.sınıf	108	64,5±14,9						

Analiz sonuçlarına göre gelişmeye açıklık ölçeği puanları öğrencilerin sınıf düzeyine göre anlamlı farklılıklar göstermektedir [$f(3-835)=4,91$, $p<.01$]. Sınıf düzeyine göre gelişmeye açıklık ölçeği puanları sırasıyla 10. Sınıflar için ($\bar{x}=31,52$), 11. Sınıflar için ($\bar{x}=30,22$), 9. Sınıflar için ($\bar{x}=30,00$) 12. Sınıflar için ($\bar{x}=28,60$) olarak ölçülmüştür. Gruplar arasındaki farkın anlamlılığı için yapılan Scheffe testi sonucuna göre sadece 10. Sınıf öğrencilerin gelişmeye açıklık ölçek puanları 12. Sınıf öğrencilerinden anlamlı bir şekilde yüksektir.

Analiz sonuçlarına göre değer (anlam) ölçeği puanları öğrencilerin sınıf düzeyine göre anlamlı farklılıklar göstermektedir [$f(3-836)=9,19$, $p<.01$]. Sınıf düzeyine göre değer (anlam) ölçeği puanları sırasıyla 10. Sınıflar için ($\bar{x}=25,64$), 11. Sınıflar için ($\bar{x}=23,69$), 9. Sınıflar için ($\bar{x}=22,73$) 12. Sınıflar için ($\bar{x}=22,50$) olarak ölçülmüştür. Gruplar arasındaki farkın anlamlılığı için yapılan Scheffe testi sonucuna göre sadece 10. Sınıf öğrencilerin değer ölçek puanları 9. ve 12. Sınıf öğrencilerinden anlamlı bir şekilde yüksektir.

Analiz sonuçlarına göre engel ölçeği puanları öğrencilerin sınıf düzeyine göre anlamlı farklılıklar göstermemektedir [$f(3-836)=,264$, $p>.01$].

Analiz sonuçlarına göre belirsizlik ölçeği puanları öğrencilerin sınıf düzeyine göre anlamlı farklılıklar göstermemektedir [$f(3-836)=1,62$, $p>.01$].

Analiz sonuçlarına göre öğrenciliğe dönük tutum ölçeği puanları öğrencilerin sınıf düzeyine göre anlamlı farklılıklar göstermektedir [$f(3-835)=8,52$, $p<.01$]. Sınıf düzeyine göre öğrenciliğe dönük tutum ölçeği puanları sırasıyla 10. Sınıflar için ($\bar{x}=70,05$), 11. Sınıflar için ($\bar{x}=67,32$), 9. Sınıflar için ($\bar{x}=65,31$) 12. Sınıflar için ($\bar{x}=64,51$) olarak ölçülmüştür. Gruplar arasındaki farkın anlamlılığı için yapılan Scheffe testi sonucuna göre sadece 10. Sınıf öğrencilerin öğrenciliğe dönük tutum ölçeği puanları 9. ve 12. Sınıf öğrencilerinden anlamlı bir şekilde yüksektir.

Tartışma Sonuç ve Öneriler

Bu araştırma öğrencilerin öğrenciliğe dönük tutumlarının cinsiyet, başarı, çalışma ortamı ve sınıf düzeyleri açısından incelenmesini amaçlamaktadır. Araştırma bulgularına göre kadın öğrencilerin öğrenciliğe dönük tutumları gelişmeye açıklık, değer (anlam) ve toplam puanlar açısından erkek öğrencilerden daha yüksektir. Bu bağlamda kadın öğrenciler öğrenciliği erkeklere göre bir ilerleme süreci olarak görmekte, öğrenciliğe daha fazla önem vermekte ve öğrenciliğe dönük daha fazla olumlu tutuma sahip olmaktadır. Bunun olası birçok nedeni olabileceği gibi temel nedenlerin kültürel değerlerden ve cinsiyet rollerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Genel olarak kız çocuklarının okula gitmedikleri takdirde erken yaşta evlendirilme kaygıları, ev işlerinde daha çok sorumluluk alma konusunda anne babaların baskıları, iyi bir eğitim ve iş olanaklarına sahip olduklarında daha özgürce yaşam sürme düşünceleri, kızların okula gitmeleri konusunda sivil toplum örgütlerinin çalışmaları gibi nedenlerle kadın öğrencilerin öğrenciliğe dönük tutum puanlarının daha yüksek olduğu düşünülmektedir. Literatüre bakıldığında öğrenciliğe dönük tutumların cinsiyete göre farklılaşma durumunu ortaya koyan araştırmalara rastlanılmamıştır. Bununla birlikte benzer bir değişken olan okula dönük tutumlarda kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla olumlu tutuma sahip oldukları görülmektedir (Adıgüzel & Çulha, 2016; Berberoğlu ve Balcı, 1994; Çetinkaya vd. 2019; Marks, 1998). Okula bağlılık ile ilgili araştırmalara da genel olarak bakıldığında kız öğrencilerin okula bağlılıklarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu gözlenmektedir (Arastaman, 2006; Erdoğan 2013; McNelly vd., 2002;). Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıkları üzerinde yapılan çalışmalarda da kız öğrencilerin erkeklere göre daha fazla çalışma alışkanlıklarına sahip olduklarını ortaya koymaktadır (Güngör, 2010; Memiş, 2005; Temelli & Kurt, 2010). Sonuç olarak yapılan araştırma sonuçları ve benzeri konuda yapılan çalışmalarda kızların eğitim öğretim etkinliklerinde erkeklere göre daha olumlu duygulara sahip oldukları görülmektedir.

Araştırma bulgularına göre gelişmeye açıklık, değer (anlam) ve ölçek toplam puanlarında çalışma ortamı bulunan öğrencilerin tutum puanları daha yüksektir. Diğer bir ifade ile çalışma ortamına sahip olan öğrencilerin öğrenciliğe dönük tutumları daha olumludur. Öğrencilerin çalışma ortamına sahip olmaları onların öğrenci olma duygusunu daha çok hissetmelerine, öğrenci olmanın görev ve sorumluluklarının daha farkında olmalarına ve bu görevleri yerine getirme konusunda kendilerine ait bir ortamın oluşturduğu etki gibi nedenlerle bu öğrencilerin öğrenciliğe dönük tutumlarının daha olumlu olduğu düşünülmektedir. Yapılan araştırmalarda ders çalışma ortamı bulunan öğrencilerin ders işleme daha istekli oldukları, ders çalışma alışkanlıklarına sahip oldukları (Özcan, 2006) görülmektedir. Memiş (2005) ve Özcan (2006) tarafından yapılan iki farklı araştırma sonucuna göre de ders çalışma ortamı bulunan öğrencilerin ders çalışmaya dönük daha fazla alışkanlıklara sahip oldukları gözlenmiştir. Bir başka araştırmada ise ders çalışma alışkanlıklarının öğrencilerin çalışma ortamına sahip olma durumlarına göre farklılaşmadığını ortaya koymaktadır (Yiğit & Kaçire, 2015). Bununla birlikte Kan (2018) tarafından yapılan bir çalışmada ise öğrenme yaklaşımları ders çalışma becerileri çalışma ortamına sahip olma açısından gruplar arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Öğrenciliğe dönük tutum ölçeği puanlarının çalışma ortamına sahip olma durumuna göre bireyler arasındaki farkı ortaya koyan bir araştırma bulgusuna rastlanmamakla araştırma bulgularına genel olarak bakıldığında öğrencilerin çalışma ortamına sahip olmaları onların akademik gelişim ve öğrenme isteklerini olumlu yönde etkilemektedir.

Araştırma bulgularına göre öğrenciliğe dönük tutum toplam ve alt ölçek puanlarının tamamında öğrenciliğe dönük tutumu olumlu olanların akademik olarak da başarılı öğrenciler olduğu gözlenmektedir. Öğrenciliğin gerektirdiği görev ve sorumluluklarını farkında olan ve bunları gerçekleştirme konusunda istekli olan öğrencilerin akademik olarak da başarılı olmaları beklendik bir sonuçtur. Elde edilen bu bulgu özellikle akademik anlamda öğrencilerin başarılı olmalarında öğrenciliğe dönük tutumun olumlu olmasının önemini ortaya koymaktadır. Literatürde öğrenciliğe dönük tutum ile okul başarısı arasındaki ilişkileri ortaya koyan bir çalışmaya rastlanmamakla birlikte okula dönük tutumları olumlu olan öğrencilerin kendilerini başarılı olarak algıladıklarını (Çetinkaya

vd., 2019) ve okula dönük tutum ile başarı arasında pozitif yönde ilişki olduğunu (Aktepe & Dilmaç, 2015) ortaya koymaktadır. İlhan (2015) tarafından yapılan bir başka çalışmada okula dönük tutum ile öğrenme algısı arasında pozitif yönde korelasyon olduğunu ortaya koymuştur. Yapılan bir çalışmada da okula ilişkin olumlu tutumun bireylerin başarılı olacağına dönük inançlarını artırdığını Gilman, vd. (2006)'ne göre bireylerin karşılaşılabilecekleri zorlukları aşma konusunda daha istekli olmalarına neden olduğunu (Skaalvik & Skaalvik, 2004) göstermiştir.

Öğrencilerin öğrenciliğe dönük tutumları sınıf düzeyine göre engel ve belirsizlik alt ölçeklerinde gruplar arasında anlamlı farklılık göstermezken, gelişmeye açıklık, değer (anlam) ve toplam ölçek puanlarında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Genel olarak lisenin hemen başında ve sonunda öğrenciliğe dönük tutum puanları düşüken lise ortalarında öğrenciliğe dönük olumlu tutumun daha yüksek olduğu gözlenmektedir. Lisenin başında öğrencilerin yeni okullarına alışma ve uyum sorunları yaşamaları, ergenliğin vermiş olduğu sorunlarla uğraşma vb. nedenler lise sonlarında ise öğrencilerde oluşan tükenmişlik, üniversiteye giriş sınavlarına hazırlık ergenliğin bitip genç yetişkinliğe hazırlanma ve bu dönemin görev ve sorumluluklarının yerine getirilme konusunda oluşan kaygılarla öğrencilerin öğrenciliğe dönük olumlu tutumlarının düşük düzeyde olduğu düşünülmektedir. Çetinkaya vd. (2019) tarafından yapılan bir çalışmada sınıf düzeyi yükseldikçe okula ilişkin olumlu tutumların düştüğünü ortaya koymaktadır. Benzer şekilde Yenilmez ve Özabacı (2003) tarafından yapılan bir çalışmada sınıf düzeyi arttıkça öğrencilerin matematik dersine yönelik olumlu tutumların düştüğünü ortaya koymuştur. Yine diğer yandan Bakıoğlu (2019) tarafından yapılan çalışmada ise sınıf düzeyi ile piyano dersine yönelik tutumlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Eğitimde öğrencilerin bilişsel duyuşsal ve davranışsal gelişimi üzerinde etkisi olabilecek engellerin belirlenmesi ve giderilmesine dönük çalışmaların yapılması gelecekte sağlıklı toplulukların oluşumu açısından hayati bir önem taşımaktadır. Bu bağlamda davranışların altında yatan ve bireyi davranışlara iten içsel güçlerin ve eğilimlerin belirlenmesi ve bunların doğru şekilde yönlendirilmesi de çocukların gelişimi açısından önemlidir. Bu araştırmada öğrencilerin öğrenciliğe dönük tutumları ölçülmüş ve olumlu tutumun özellikle akademik başarı üzerinde belirleyici bir rol oynadığı görülmüştür.

Öğrenciliğe dönük tutumun ölçülmesine yönelik ölçme araçlarının bulunmaması bu konuda yapılan çalışmaların çok sınırlı kalmasına neden olmuştur. Bu araştırma ile öğrenciliğe dönük tutumun başarı, cinsiyet, sınıf düzeyi ve çalışma ortamına sahip olma gibi değişkenlere göre farklılaşma durumunun ortaya konulması bu çalışmanın güçlü yönlerini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte araştırmada sınırlı sayıda değişkenin incelenmesi, araştırma bulgularını destekleyecek çalışmaların yeterli düzeyde olmaması ve sınırlı sayıda belli bir bölgede öğrenci ile çalışılması bu çalışmanın zayıf yönleri olarak ifade edilebilir.

Araştırma bulguları öğrenciliğe dönük tutumun olumlu olmasının öğrencilerin gelişimi üzerinde olumlu etkilerinin olabileceğini ortaya koymuştur. Bu nedenle öğrenciliğe dönük tutumun farklı değişkenlerle ilişkisini ortaya koyan çalışmaların yapılması, farklı sınıf düzeyi ve örneklem grubu üzerinde benzeri çalışmaların planlanması önerilebilir. Son olarak araştırma belli bir bölge ve sınırlı sayıda öğrenci üzerinde yapılmış olmasından dolayı araştırma bulgularının genellemesinde dikkatli olunması gerekmektedir.

Kaynakça

Adıgüzel, A., & Culha, A. (2016). Öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinin öğrencilerin okula ilişkin tutumlarına etkisi. *Electronic Journal of Education Sciences*, 5(9), 42-52.

- Adıgüzel, A. & Karadaş, H. (2012). Ortaöğretim öğrencilerinin okula ilişkin tutumlarının devamsızlık ve okul başarıları arasındaki ilişki. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 49-66.
- Aktepe, Ü. & Dilmaç, B. (2015). *Ergenlerin sahip oldukları değerler ile duygularının ifade etme ve problem çözme becerileri arasındaki yordayıcı ilişkiler* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Appleton, J. J., Christenson, S. L. & Furlong, M. J. (2008). Student engagement with school: Critical conceptual and methodological issues of the construct. *Psychology in the Schools*, 45(5), 369-386.
- Arastaman, G. (2006). *Lise birinci sınıf öğrencilerinin okula bağlılık durumlarına ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri (Ankara ili örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Azumah, F. D., Samuel, K., & Nachinaab, J. O. (2018). Effects of family structure on the academic performance of children: a case study of Ayeduase R/C Junior High School in the Kumasi Metropolis, Ghana. *Int'l J. Soc. Sci. Stud.*, 6, 11.
- Bakıoğlu, Ç. (2019). *Güzel sanatlar lise bölümü öğrencilerinin piyano dersine yönelik tutumları ile piyano dersi başarıları arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Başaran, İ. E. (1982). *Modern eğitimin psikolojik temelleri*. (3. baskı). Emel Yayınevi.
- Berberoğlu, G., & Balcı, A. (1994). Okula yönelik tutum boyutlarının belli değişkenlere göre incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi I. Eğitim Bilimleri Kongresi Kitabı içinde*, 611-621.
- Bloom, B. S. (1995). *İnsan nitelikleri ve okulda öğrenme* (Çeviri: D. A. Özçelik). MEB Yayıncılık.
- Carvalho, R. G. G. (2016). Gender differences in academic achievement: The mediating role of personality. *Personality and Individual Differences*, 94, 54-58.
- Çetinkaya, B., Gülaçtı, F., & Çiftçi, Z. (2019). Lise öğrencilerinin okula ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(20), 1-14.
- Dökmen, Y. Z., 2004. Toplumsal cinsiyet sosyal psikolojik açıklamalar. Sistem Yayıncılık.
- Eagly, A. & Chaiken, S. (2007). The advantages of an inclusive definition of attitude. *Social Cognition*, 25(5), 582-602.
- Erdogdu, M. Y. (2020). Öğrenciliğe Dönük Tutum Ölçeği (ÖDTÖ) geliştirme çalışması. *SDU International Journal of Educational Studies*, 7(1), 135-146.
- Erdogdu, M. Y. (2013). Investigating the prospective teachers' level of adjustment in terms of perceived identity, values, and needs. *US-China Education Review*. 3(5), 283-295.
- Etlilioğlu, M. (2019). *E-öğrenmede öğrenci tutumu ve akademik başarı arasındaki ilişkide öğrenci duyuşsal özelliklerinin aracılık rolünün incelenmesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Freedman, J. L, Sears, D. O., & Carlsmith, J. M. (1998). *Sosyal psikoloji* (3. Baskı). İmge Yayınevi.
- Gagne, R. M. (1985). *The conditions of learning*. Rinehart&Winston.
- Gilman, R., Dooley, J., & Florell, D. (2006). Relative levels of hope and their relationship with academic and psychological indicators in adolescence. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 25(2), 166-178.

- Graber, K. (1991). Studentship in pre-service teacher education: a qualitative study of undergraduate students in physical education. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 62(1): 41–51
- Grund, S. & Grote, G. (2004). Pedagogical aims, course characteristics and their relation to students' behavior: A case study on blended learning. *Swiss Journal of Educational Science*, 26(2), 305-326
- Güngör, G. (2010). İlköğretim düzeyindeki öğrencilerin benlik kavramlarının ve çalışma alışkanlıklarının değerlendirilmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Güven, B. (2008). İlköğretim öğrencilerinin öğrenme stilleri, tutumları ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(1), 35-54.
- Gwilliam, L. R., & Betz, N. E. (2001). Validity of measures of math-and science-related self-efficacy for African Americans and European Americans. *Journal of Career Assessment*, 9(3), 261-281.
- Huston- Stein, Aletha, Renata L. & Welch (1995). *Ergenliği anlamak*. İmge Kitapevi
- Illich, I. (1985). *Okulsuz toplum*. (Çeviri: T. Bedirhan Üstün). Birey ve Toplum Yayınları.
- Isherwood, G. B., & Hammah, C. K. (1981). Home and school factors and the quality of school life in Canadian high schools. In Joyge Levy Epstein (ed.). *The Quality of School Life*. Lexington Books.
- İlhan, M. (2015). Öğrencilerin sınıf değerlendirme atmosferine ilişkin algılarının okula yönelik tutumları üzerindeki yordayıcı rolü. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(1), 111-128.
- İnceoğlu, M. (2011)(6.bs.). *Tutum algı iletişim*. Siyasal Kitabevi.
- James, M. (2006). Assessment, teaching and theories of learning. *Assessment and learning*, 47, 60.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2006) (10.bs.). *Yeni insan ve insanlar*. Evrim Yayınevi.
- Kan, A. (2018). *Güzel sanatlar eğitimi bölümü öğrencilerinin ders çalışma becerileri ile ders çalışma yaklaşımlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karagiannopoulou, E., & Christodoulides, P. (2005). The impact of Greek University students' perceptions of their learning environment on approaches to studying and academic outcomes. *International Journal of Educational Research*, 43(6), 329-350.
- Klem, A. M. & Connell, J. P. (2004). Relationships matter: Linking teacher support to student engagement and achievement. *Journal of School Health*, 74(7), 262-273.
- Liu, J., & Lynn, R. (2015). Chinese sex differences in intelligence: Some new evidence. *Personality and individual differences*, 75, 90-93.
- Marks, G. N. (1998). *Attitudes to school life: Their influences and their effects on achievement and leaving school (Longitudinal Surveys of Australian Youth Research Report No. 5)*, Melbourne, Australia: Australian Council for Educational Research
- McCormick, M. P., O'Connor, E. E., & Horn, E. P. (2017). Can teacher-child relationships alter the effects of early socioeconomic status on achievement in middle childhood?. *Journal of school psychology*, 64, 76-92.
- McNeely, C.A., Nonnemaker, J. M., & Blum, R. W. (2002). Promoting school connectedness: evidence from the national longitudinal study of adolescent health. *Journal of School Health*, 72 (4), 138-146.

- Memiş, A. (2005). *Öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ve tutumlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Morgan, C. T. (1998). *Psikolojiye giriş*. (12. Baskı). (Çev. H. Arıcı, O. Aydın ve diğerleri). Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayınları No:1
- Özcan, G. (2006). *İlköğretim dördüncü ve beşinci sınıf öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları ve ortamlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özden, Y. (2014). *Öğrenme ve Öğretme*. (12. Baskı). PDREM Yayınları.
- Özguven, İ. E. (1994). *Psikolojik testler*. (1. baskı). PDREM Yayınları.
- Papanastasiou, C. (2002). School, teaching and family influence on student attitudes toward science: based on TIMSS data for cyprus. *Studies in Educational Evaluation*, 28 (1), 71-86.
- Parsons, J., & Taylor, L. (2012). *Student Engagement: What do we know and what should we do?*. University of Alberta.
- Patrick, H., & Yoon, C. (2004). Early adolescents' motivation during science investigation. *The Journal of Educational Research*, 97(6), 319-328.
- Robbins, S. (1994). *Örgütsel davranışın temelleri*. S. A. Öztürk (Çev.) Eskişehir ETAM Basım Yayın.
- Sharpe, M. J., & Heppner, P. P. (1991). Gender role, gender-role conflict, and psychological well-being in men. *Journal of Counseling Psychology*, 38(3), 323.
- Silah, M. (2000)(1.bs.). *Sosyal psikoloji (Davranış Bilimi)*. Gazi Kitabevi.
- Skaalvik, E., & Skaalvik, S. (2004). Self-concept and self-esteem: A test of the internal/external frame of reference model and predictions of subsequent motivation and achievement. *Psychological Reports*, 95, 1187-1202.
- Skinner, E. A., Zimmer-Gembeck, M. J., & Connell, J. P. (1998). Individual differences and the development of perceived control. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 63(2-3), v-220.
- Sözbilir, M., Akıllı, M., & Ozan, C. (2010). Yusufeli'de öğrencilerin okula karşı tutumları. *Geçmişten Geleceğe Yusufeli Sempozyumu*, Yusufeli Belediyesi, 129-135.
- Staggenborg, S., 1998. *Gender, family and social movements*. California: Pine Forge Press, p.1-3.
- Şeker, R., Çınar, D., & Özkaya, A. (2004). Çevresel faktörlerin üniversite öğrencilerinin başarı düzeyine etkileri. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, 6-9.
- Şerif, M. (1996). *Sosyal psikolojiye giriş II*. M. Atakay & A. Yılmaz (Çev.), Sosyal Yayınlar.
- Temelli, A., & Kurt, M. (2010). Eğitim fakültesi ve fen fakültesi biyoloji öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıklarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Kurumsal Eğitim Bilim Dergisi*, 3(2), 27-36.
- Tobin, J. J., Wu, D. Y., & Davidson, D. H. (1987). Class size and student/teacher ratios in the Japanese preschool. *Comparative Education Review*, 31(4), 533-549.
- Türk Dil Kurumu (2020). <https://sozluk.gov.tr/> erişim. 12,07.2020
- Underwood, J. J. (2011). *The role of cultural capital and parental involvement in educational achievement and implications for public policy* [Master thesis]. East Carolina University.

-
- Ülgen, G. (1997). *Eğitim psikolojisi*. Alkım Yayınevi.
- Whicker, K. M., Bol, L., & Nunnery, J. A. (1997). Cooperative learning in the secondary mathematics classroom. *The Journal of Educational Research*, 91(1), 42-48.
- Wilder, S. (2014). Effects of parental involvement on academic achievement: A meta-synthesis. *Educational Review*, 66(3), 377-397.
- Yenilmez, K., & Özabacı, N. Ş. (2003). Yatılı öğretmen okulu öğrencilerinin Matematik İle ilgili tutumları ve Matematik kaygı düzeyleri arasındaki ilişki üzerine bir araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(14), 132-146.
- Yenilmez, K., & Özbey, N. (2006). Özel okul ve devlet okulu öğrencilerinin matematik kaygı düzeyleri üzerine bir araştırma. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 431-448.
- Yiğit, B., & Kaçire, İ. (2015). Ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıklarının incelenmesine yönelik bir araştırma. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(31), 309-319. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mkusbed/issue/19577/208875>